

לקחה טוב

פרשת ואתחנן שבת נהמ' התשס"ה

ויצא לאור ע"י רשת מוסדות "מזב" בראשות הרב יוסף יגן שליט"א בעריכת הרב מנשה צדקה שליט"א

פנינים לפרשה

"ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר" (ג, כג)
 "אין חנון בכל מקום אלא לשון מתנת חנים, אע"פ שיש להם לצדיקים לתלות במעשיהם הטובים, אין מבקשים מאת המקום אלא מתנת חנים" (רש"י).

והדברים לכאורה קשים להבנה איזו הוה אמינא יש לומר שהצדיקים תולים במעשיהם הטובים הן כל מה שיעשה אדם מצוות אין בזה בכדי להשיב לקב"ה על כל הטובות שהוא עושה עם האדם יום יום, ושעה שעה. ויש לומר שאין הכוונה שצדיקים יכולים לתלות במעשיהם הטובים שעתידים לעשות. כאשר צדיק מבקש איזו שהיא הנאה גופנית כל כוונתו שעל ידה יוכל לקיים מצוות. משה רבינו יכל לתלות את תחנתו במעשיו הטובים שעתיד לעשות אם ייכנס לארץ, וכפי שדרש רבי שמלאי "וכי לאכול מפריה היה צריך משה? אלא אמר הרבה מצוות תלויות בארץ וכו'. ובקשה מעין זו היא עפ"י שורת הדין שכל כל כוונתו לקיים מצוות ה', ואעפ"כ בענוותנותו הגדולה חשש שמא לא יעשה המצוות וביקש בלשון מתנת חנים. (כלי יקר)

"כל כל האיש אשר הלך אחרי בעל פעור השמידו ה' אלקיך" (ד, ג)
 ויש להבין מדוע כתבה התורה "אשר הלך אחרי בעל פעור" ולא כתבה "אשר עבד את בעל פעור"? ויש לומר: שמשם רצה להזהיר את בני ישראל על חומרת חטא עבודה זרה שחמורה היא יותר משאר עבירות, שכן בעבודה זרה אף אם לא עבד בפועל אלא רק חשב בליבו לעבוד ע"ז, והיינו שרק "הלך אחרי בעל פעור", גם הוא בכלל "השמידו ה' אלוך מקרבך". (אור החיים)

"כי תוליד בנים ובני בנים ונושנתם בארץ והשחתם ועשיתם פסל תמונת כל ועשיתם הרע בעיני ה' אלוך להכיעסו" (ד, ה)

הפסוק טעון ביאור:

א. מה הקשר בין הולדת הבנים ובני בנים לחטא עבודה זרה.
 ב. בפסוק יש לכאורה כפילות שהרי כתוב "ועשיתם פסל" ואחר כך כתוב שוב "ועשיתם הרע בעיני ה'".
 ויש לומר שהפסוק מבאר כאן את דרגות החטא. בתחילה אחרי שבנ"י הגיעו לארץ הם הבינו היטב ששונה ישיבת א"י

מישיבת שאר ארצות, וישיבה בא"י מחייבת חיים על פי רצון ה', ולכן אמרו ליהושע "חלילה לנו מעזוב את ה' אלוךינו המעלנו מארץ מצרים". אבל לאחר שהולידו בנים ובני בנים ונתיישבו בארץ, עסקו בארץ לצורכי פרנסה, החלו אט אט לאבד את יחודיות הארץ והחלו לחשוב שא"י היא כשאר מקומות. וכשם שבשאר מקומות עובדים אנשים ע"ז – גם בא"י אין מניעה מלעשות כן. אבל חטא זה היה רק "לתאבון" שהרי קל יותר לעבוד את השמש שאינה מחייבת את האדם בכלום מלעבוד את ה', וזהו שכתוב "ועשיתם פסל". אח"כ כשיוסיפו לחטוא – ירדו למדרגה נמוכה יותר שאז כבר יעבדו עבודה זרה להכעיס, ויעשו פעולות שייגרמו להרחקת ה' מהארץ וזהו שכתוב "ועשיתם הרע.. להכעיסו". (העמק דבר)

"לא תוסיפו על הדבר אשר אני מצוה"

(ד, ב)
 "תניא מנין לכהן העולה לדוכן שלא יאמר הואיל ונתנה לי תורה רשות לברך את ישראל אוסיף ברכה משלי כגון ה' אלוקי אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים (דברים א, יא) ת"ל "לא תספו על הדבר" (ראש השנה כ"ח, א). ויש להבין לשם מה הגמ' היתה צריכה לפרט איזו ברכה יוסף הן יכלה לכתוב בקצרה שהכהן לא יוסף ברכה משל עצמו. ועוד קשה למה הגמ' בחרה דוקא בברכה הנ"ל הן יש ברכות נוספות בתורה כגון "ויתן לך אלקים מטל השמים" וכדו'. וצריך לומר שלגמ' היה קשה וכי מדוע שיעלה על דעת הכהן להוסיף ברכה משלו? ועל כן מביאה הגמ' את הפסוק "ה' אלקי אבותיכם יוסף עליכם" שעל ברכה זו מביא רש"י בשם המדרש אמר להם משה ברכה זו משלי, וה' יוסיף לכם אף הוא ברכות. ומזה יכול ללמוד הכהן שיכול אדם להוסיף על ברכת ה' ולכן מזהירו הפסוק שלא יוסיף. (תורה תמימה)

"ופן תשא עיניך השמימה וראית את השמש ואת הירח... ונדחת והשתחית להם" (ד, יט)

ויש להבין למה הקפידה תורה כ"כ על השתחואה לצבא השמים והרי לכאורה כבוד הוא למלך כשמכבדים גם את חיילותיו ועבדיו? אלא, אמנם כן כבוד הוא למלך כשמכבדים עבדיו, אבל למורד ייחשב כשנאמר למלך שגם הוא יכרע וישתחוה לפני משרתיו. ומכיון שבתוכו של

כל יהודי שוכן ניצוץ אלוך, חלק אלוך ממעל, ונמצא שמשתחוה לצבא השמים מכריח את

המלך בכבודו ובעצמו להשתחוות לפני עבדו. (אלשיך)

"ופן תשא עיניך השמימה וראית.. כל צבא השמים... והשתחית להם וה' התאנף בי וכו' אינני עבר את הירדן" (ד, יט-כב)

וכבר נתקשו המפרשים מה ראה משה לספר מניעת כניסתו לא"י בתוך דברי תוכחתו וכשהוא מזהיר בענין איסור ע"ז? ונראה, דהנה בגמ' בסנהדרין איתא (דס"ד) שעזרא התפלל שיתבטל היצר הרע של ע"ז ובאמת נתבטל, ובגמ' בערכין (דל"ב) הקשו מדוע משה לא התפלל על זה? ותירצו שלתפילה זו דרוש שתעמוד זכות ישיבת א"י, ולמשה היתה חסרה זכות זו שכן הוא לא נכנס לארץ. וזהו שאמר כאן: שאחרי שמשה הזהיר מפני עוון ע"ז שעלולים בני"י לחטוא בו – "פן תשחיתו... ועבדתם עץ ואבן..." ויקשה לכם א"כ למה אין אני מתפלל על ביטול יצר הרע דע"ז? על זה אמר כי הסיבה היא יען "אינני עבר את הירדן" להכנס לא"י, ואין לי אפוא זכות ישיבת א"י שתעמוד לי שתתקבל תפילתי על כך. (תוספות ברכה)

"כבד את אביך ואת אמך כאשר צוך ה' אלקיך" (ה, טז)

כבר עמדו המפרשים מהו זה שכתב כאן "כאשר צוך ה' אלקיך"? ונראה, שנרמז כאן מה שאמרו רז"ל שאין הבן צריך לשמוע בקול אביו כאשר אביו אומר לו לעבור על דברי תורה. וזוהי אפוא כוונת הפסוק "כבד את אביך ואת אמך" אבל רק אם זה "כאשר צוך ה' אלקיך" והיינו באופן שאין הם מצווים אותך לעשות דבר בניגוד לצווי ה'. (קדושת הלוי)

"ושנתם לבניך"

(ו, ז)
 בסידור התפילה שלו, מבאר הגר"א מוילנא, איך נרמזו כל עשרת הדברות בפרשה ראשונה של קריאת-שמע. ועל "ושנתם לבניך" כותב הגאון, שהיא מכוונת כנגד "לא תרצח", מאחר שהזהירו חז"ל: "כל מי שאינו מלמד לבנו תורה כאילו רצחו!".
 סח רבי יוסף חיים זוננפלד, מירושלים:

כשם שאמרו באדם הקורא קריאת-שמע מבלי שיניח תפילין ולבש ציצית, שהוא מעיד עדות שקר בעצמו, מפני שאומר בפיו "וקשרתם", "ועשו להם ציצית", ובאותה שעה עושה מצוות אלו פלסטר – כך גם מי שאינו מחנך את בנו לתורה כראוי וקורא בקריאת שמע "ושנתם לבניך" מעיד גם כן עדות שקר בפנשו.

ספר רבי אברהם ישעיה קרליץ, בעל "חזון איש":

יהודי אחד בא לפני ה"חפץ חיים" וביקש את ברכתו שיצליח בחינוך ילדיו. אמר לו הצדיק: בברכה אתה חפץ לחנך את הבנים? תמכור אפילו את הכר אשר מתחת לראשך, ותשכור בדמיו מלמד ירא שמים, כי אז תצליח בחינוך....

"ואהבת את ה' אלהיך" (ו, ה)

אומר רבי אהרן הלוי מברצלונא: ראוי לו לאדם שישים כל מחשבתו ומגמתו אחר אהבת ה'; והקובע מחשבותיו בעניינים הגשמיים והבלי העולם שלא לשם שמים, רק להתענג בהם בלבד, או להשיג כבוד העוה"ז הכוזב להגדיל שמו, לא להיטיב לטובים ולחזק ידי ישרים – ביטל עשה זו ("ואהבת") ועונשו גדול. זאת היא מצוה תמידית המוטלת על האדם לעולם.

ספר רבי מאיר-לייבוש מלבי"ם:

איך יתכן לצוות על אהבה, שהיא תלויה בלב? והשיב- הקדים הקב"ה לאהוב את ישראל ("הבחר עמו ישראל באהבה") וכבר מאלו האדם רגיל לאהוב את מי שאוהבו....

"והיו הדברים האלה על לבבך... ושנתם לבניך" (ו, ו-ז)

אם רוצה אדם ללמד תורה ומוסר לזולת – עליו להיות בעצמו חזון דברים שהוא אומר, לפי שרק אז עשויים הדברים להשפיע כפי שאמרו חז"ל: "דברים היוצאים מן הלב נכנסים ללב". אם – "והיו הדברים האלה על לבבך" יהיו חזורים עמוק בלבך. אז יתכן "ושנתם לבניך" שישפיעו כחף שנון על בניך ולתלמידך. אבל אם לא יהיו על לבבך לא תהיה לדברים כל השפעה על אחרים ולפיכך נאמר "ושנתם" ולא ולמדתם.

(אלשיך)

"ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך" (ו, ה)

מדרך העולם כשאדם נהיה חולה, זקן, עני וכיו"ב אז מתקרבים ושבים אל ה' ותורתו. התקרבות זו אינה מוכיחה עדיין על אהבתו של המתקרב לה', שכן התקרבותו היתה מיראה ופחד ולא מאהבה אמיתית. ההוכחה הטובה לעובד את ה' מאהבה היא כשעובדו בעודו בריא בגופו ושלם בממונו, וזהו שאמרה התורה ואהבת... בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך" – כשליבך שלם וחזק, ואתה במיטב כוחותיך, וממונך בידך, ואז עבודתך לה' מוכיח שאכן מתוך אהבתו אתה עובדו. (חתם סופר)

"אנכי עומד בין ה' ובניכם" (ה, ה) א"אנכיות" – ה"אני" של האדם – היא היא המחיצה העומדת בין ה' ובניכם. כל זמן שהאדם נתון תחת שלטון ה"אני", שלו, אינו מסוגל להגיע עד האלוקות. (הרה"ק הר"מ מקוביץ)

"לא תוסיפו... ולא תגרעו ממנו" (ד, ב) התורה היא סם חיים – תרופה שבאה לטהר את האדם מכל הרע שבו ולפיכך – "לא תוסיפו" ולא תגרעו" תרופה יש לקחת לפי מידה בדוקה ומדודה כפי שגרשמה, מידה קטנה – אינה מועילה ומידה גדולה – מזיקה. (ר' יונתן אייבשיץ)

"ואתחנן אל ה'.. אעברה נא ואראה.. ויאמר ה' אלי רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה" (ג, כג-כו)

במדרש תנחומא מובא: אמר משה, רבון העולמים, אתה קראתני משה עבדי שנאמר "לא כן עבדי משה", ובתורתך כתבת "ואם אמר יאמר העבד אהבתי את אדני" – ואני אהבתי אותך ותורתך ובניך, לא אצא חפשי, אינני מבקש למות "והגישו אדוניו. ועבדו לעולם", ולא קיימת עמי. ולכאורה טענה חזקה היא ולא מצינו שהשיית השיב לו על טענותיו, השופט כל הארץ לא יעשה משפט; אלא, הגמ' בקידושין (דכ"ב) דורשת מהפסוק "אם אמר יאמר העבד" שעבד עברי אינו נרצע עד שיאמר וישנה וזהו שאמר לו הקב"ה "אל תוסף דבר אלי עוד" – אל תאמר ותשנה. (מהרי"ל דיסקין)

"שמור את יום השבת לקדשו" (ה, יב)

בדברות הראשונות נאמר "זכור" ובדברות השניות נאמר "שמור", זכור מלפניו ושמור מלאחריו – מכאן אמרו מוספים מחול על הקודש (מכילתא). והנה הפייטן בזמירות לשבת יסד: "המאחרים לצאת מן השבת וממהרים לבוא". ולכאורה למה הפך הסדר הרי כניסת השבת קודמת ליציאתה? אלא התירוץ הוא: כי עיקר הטעם של תוספת שבת הוא שאין אנו בקיאים בשיעור בין השמשות. ולכן במדבר שהיה להם עמוד הענן ועמוד האש ידעו בדיוק מתי נגמר היום ומתי מתחיל הלילה. אבל כבר אמרו (תענית ט) "מת משה נסתלקו כולם" (ענני הכבוד, הבאר ועוד) ולפי המסורת מת משה ביום השבת (ט"ז או"ח רצ"ב) והוצרכו לשמור את התוספת שבת שלאחריו כי לא ידעו מתי מתחיל הלילה. יוצא שתוספת שבת הראשונה התחילה עם יציאתה דוקא ולכן "המאחרים לצאת מן השבת" – קודם, ואחרי כן – "וממהרים לבוא". (הפליאה)

"לא תספו על הדבר וגו' ולא תגרעו ממנו עיניכם הרואות את אשר עשה ה' בבעל פעור" (ד, ב-ג)

ההוכחה שצריך להזהר במצוות ולא להוסיף או לגרוע מהן היא בעונש שבא על מי שהלך אחרי בעל פעור, וצ"ב מה הקשר הרי הליכה אחרי בעל פעור היא עקירת המצוה ולא הוספה או גרעון! ותירץ המהרי"ל דיסקין שיש קו דק בעבירת פעור שממנו לומדים ענין הוספה או גרעון, שאנו רגילים לשינוי בצורת המצוה כגון חמש פרשיות בתפילין או חמש

גדילים בציצית אבל בעובדת פעור יש מצב שאדם איננו משנה בצורת העבירה אלא בכוונה, דהיינו שהוא מתריס כנגדה כדי לבזותה ובכוונה זאת היה עולה בדעתנו לפוטרו, שאדרבא דבר גדול עשה. מוכיחה התורה שגם האיש שהלך אחרי בעל פעור מתוך כוונה זאת הוא מבטל את המצוות התורה והא בכלל האיסור "לא תוסיפו". (מהרי"ל דיסקין על התורה)

"ונשמרתם מאד לנפשתיכם וכו' פן תשחיתו וכו' וה' התאנף בי על דבריכם וכו', בי אנכי מת וכו' אינני עובר" (ד, טו, טז, כא, כב)

מיקומו של פסוק זה בתוך מסכת ארוכה של אזהרות משה לבני ישראל שלא יעבדו עבודה זרה, מעורר תמיהה, מה צורך ראה הכתוב להזכיר מיתתו של משה ביניהם, ואם תאמר שבא לבאר מדוע הוא מוכיחם כעת ולא אח"כ כשיבואו לארץ ישראל א"כ די היה לו להזכיר מיתתו ולא להזכיר שה' התאנף בו בגללם.

מתוך ר' מאיר שמחה כי גם מותו של משה באה כדי למנוע סוג נוסף של עבודה זרה וכך היא הצעת הדברים, דור המדבר שהכירו את משה מקטנותו והיו בני גילו, גדולתו העל-טבעית גרמה להם לקנא בו כאמרם כי כל העדה כלם קדושים וכו' והביטו אחרי משה להטיל דופי במעללו אבל הדור הצעיר דור באי הארץ יזכרו רק את מעשיו הגדולים והעל-טבעיים, אשר כל מערכות הטבע נתבטלו בשבילו, וחששה החכמה העליונה פן ייחסו אליו כח אלוקים ויתחילו לעבוד לו ולהשתחוות לפניו ולכן כשהזהירם על עבודה זרה ראה להזכיר שגם בו התאנף ה' על דבריכם שלא תטעו בי ותבואו לעבדני. (משך חכמה)

"כי תוליד בנים ובני בנים ונושנתם בארץ" (ד, כה)

כל הולדת בנים ובני בנים יש בה התחדשות לנוכח היצור החדש שבא לאויר העולם. אמנם גם בצד החידוש עלולה לבוא התיישנות "ונושנתם בארץ" והתוצאה של התיישנות היא "והשחתם ועשיתם פסל". גם בעבודת ה' צריך אדם לחדש את עצמו ולתת חיות למצוות שמקיים ולא להניח לעצמו להתיישן שזה שורש החטא וזה מה שכתוב "אשר אנכי מצוך היום שיהיו בעיניך חדשים כאילו נצטוית בהם היום. (שפת אמת)

"ובקשת משם את ה' אלוקיך ומצאת" (ד, כט)

רבים תמהים על יכולת עם ישראל להתקבץ מגלויותיו השונות ולחיות במקום אחד כשכל אחד שונה מחבירו בהנהגתו, אבל ההסבר לכך הוא שכללות עם ישראל הם כגוף אחד וכל אחד הוא אבר שונה מחבירו אבל כולם יחד מתאחדים בדבקוים אל מקור החיים, חי העולמים יתברך, ואז הם כקוים היוצאים מנקודה מרכזית שהיא מקשרת את כולם אמנם כל זה כשהם

מסופר על הגאון רבי חיים מצאנז זצ"ל, שחלה בפרוס הפסח ונפל למשכב, חזקה עליו פקודת הרופאים לבל יאכל מרור בליל הסדר, צוה רבי חיים להכין לו מרור ביד רחבה, שהיה דרכו בקודש לאכול כזית גדול, מן העלים והקלח גם יחד, כיון שהגיע שעת אכילת מרור, כך לו כזית גדוש של מרור, נטלו ביד, ואמר בהתלהבות: ברוך אתה.. אשר קדשנו במצותיו וצונו – "ונשמרתם מאד לנפשותיכם" .. ומיד החזיר את המרור לתוך קערת הסדר...

הליכות והלכות

הלכות לזכר חורבן ביהמ"ק

שבת לאחר תשעה באב נקראת "שבת נחמו" על שם-ההפטרה "נחמו נחמו עמי" שקוראים בשבת זו. וזוהו אנו מתחילים סדרה של שבע הפטרות רצופות העוסקות בנחמה ובבנין ירושלים. לאחר החורבן הנורא תקנו חכמים פעולות זכר לחורבן וסמכו דבריהם על הפסוק: "אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני... אם לא אעלה את ירושלים על ראש שמחתי" ולכן נפסק בשו"ע:

* המסייד ביתו עליו להשאיר מקום אמה על אמה (50X50 ס"מ) בלתי מסויד במקום מול כניסת הבית בכדי ששכינס לביתו יזכר בחורבן.

* הקונה או שוכר בית מסויד, אם סוייד עיי בעל בית גוי, או ספק עיי גוי, אינו חייב לקלף את הסיד. אבל אם בנה את זה וסייד יהודי באיסור צריך לקלף מקום זה.

* עוד תקנה שכשאדם עושה סעודה לאורחיו ביום חול, ואפילו סעודת מצוה, מחסר מעט ולא נותן כל סוגי אוכל הראויים לסעודה, אפילו סוג אחד, זכר לחורבן.

* אשה שמתקשטת בתכשיטים אל תקשט במלוי אלא תחסיר אחד זכר לחורבן.

* חתן בחופתו מניח מעט אפר של נייר שרוף (או דבר אחר שרוף) זכר לחורבן ירושלים, במקום הנחת תפילין של ראש.

* נהגו לשבור כוס זכוכית בחופה לזכור את ירושלים, ומה שהקפידו דוקא בזכוכית ולא בסוג אחר כיון ששברי זכוכית אפשר להתך ולהחזיר לכלי שלם, רמז לחורבן ירושלים שעתידי להיבנות מחדש.

* גזרו שלא לנגן בכלי שיר ביום חול בסעודת מרעים בבית משתה יין, ורק שירה בפה ושירות ותשבחות לקב"ה מותר.

* הרואה את ירושלים בחורבנה או הכותל המערבי לאחר הפסקה של 30 יום צריך לקרוע קריעה בבגדו. והקריעה צריכה להיות בגודל טפח (8 ס"מ) מצד שמאל של בגדו בזמן שקורע אומר: "ציון היתה מדבר ירושלים שממה" ואומר: "ברוך דיין האמת" בלי שם ומלכות.

* יש להעיר שאיסור חמור ביותר להכנס למקום בית המקדש והר הבית, שעדיין נשאר איסור ה'כרת' בתוקפו כמו בזמן בית המקדש וכיון שכולנו טמאי מתים אין לדרוך על שטח הר הבית.

ועינינו הרואות כי כל העמים אשר היה להם קצת מגע עם ישראל, מאמינים בתורה שהיא תורת אלקים ומכבדין את התורה כדאי בחולין דף צ"ב. ואחז"ל (דב"ר ג, ח') אין שבחה של מטרונה בשעה שמתקלסת מצרובותיה אלא בשעה שמתקלסת מצרותיה, (אשר בודאי אילו היו מוצאים מה לפגום היו פוגמים).

ואחז"ל (שבת ע"ה) "כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים", איזו חכמה ובינה שהיא לעיני העמים, הוי אומר זה חישוב תקופות ומזלות.

ועינינו הרואות כי העמים למרות שעסקו והעמיקו במאוד בחכמת התבונה. כבר שינו וחזרו ושינו איזה פעמים סדרי חשבונותיהם, כי בהמשך הזמן התברר שאין חשבונם מכוון, וקבלתינו אנו שבין חדש לחדש כ"ט יום י"ב שעות תשצ"ג חלקים (כדאי ברי"ה ב"ה) חלקים פרושו שמחלקים שעה לארץ ושמונים חלקים וכך יש לנו תשצג חלקים דהינו חלקים 793 קולע אל השערה בתכלית הדיוק. וכתב בספר הברית ח"א מאמר ד' פי"ג שחכמי אומות העולם הודו שמה מוכח שהנבואה האמתית היתה בישראל ע"ש ושמ' כ' בשם ס' יוחסין שכל חכמי העמים תמהו בענין קביעות הזה זה כ"ט י"ב תשצ"ג של היהודים אשר מעולם לא נשתבש אפילו במשהו, לקיים מ"ש "כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים" וכדפירשו חז"ל בשבת דף ע"ה. (חיי עולם)

"פן תשכח את הדברים וגו'" (ד, ט)

רז"ל (אבות ג, ו) למדו מכאן שהשוכח דבר אחד ממשנתו מתחייב בנפשו, כי גורם לעצמו שגם ה' ישכחו, כמ"ש (הושע ד, ז) "ותשכח תורת אלהיך אשכח בניך גם אני".

עוד דרשו רז"ל (חגיגה ט) מן הפסוק (מלאכי ג, יח) "ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע בין עובד אלקים לאשר לא עבדו" שאינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה פעמים ואחד. ושמעתי רמז לדבר "לא עבדו", ר"ת שלו עולה מאה, לומר, שהלומד מאה פעמים עדיין לא עבדו. "עובד אלקים לאשר" ר"ת עולה מאה ואחד, כי השונה פרקו מאה ואחד פעמים נקרא עובד אלקים.

וזו משלי לעשות רמז יקר מזה, והוא, כשתסתכל במלת זכר ובמלת שכח תמצא מאה ואחד ביניהם, והרוצה לבטל השכחה יחזור על לימודו מאה ואחד פעמים, ובהם יפחות מן מספר שכח מספר מאה ואחד, וישאר מן שכח מלת זכר, ע"כ מאז יהיה הדבר כמוס אצלו לזכרון לא ישכח עוד. וקרוב לשמוע שהמלאך הממונה על הזכרון זכר שמו. ויש לו רכ"ז כוחות, והמלאך הממונה על השכחה שכח שמו, ויש לו שכ"ח כוחות, נמצא שיש לו מאה ואחד כוחות יותר מן מלאך של הזכרון. ע"כ השכחה גוברת על האדם, לפיכך צריך הוא לחזור על לימודו מאה ואחד פעמים כי בכל פעם שיחזור הוא מחסר ומחליש כה אחד מכוחותיו, וכשחזר מאה ואחד החליש כל כוחותיו היתרים, וכנס תחת יד המלאך הממונה על הזכרון ולא ישכח עוד.

רמז לדבר "השמר.. ושמור נפשך מאד", ר"ת מן ארבע תיבות אלו עולה למספר מאה ואחד, וראש תיבה של תיבת "לך" היינו למ"ד, וכאילו אמר למוד תורתך מאה ואחד פעמים "פן תשכח את הדברים", וזה רמז יקר. (כלי יקר)

מקיימים את המצוות שזה דבר המאחדם אבל כשחוטאים חלילה ומפרידים את עצמם מן הדביקות בו יתברך הם מתחילים להיות נפרדים זה מזה ואין להם יחס ודבקות גם בין אחד לשני. וזה מה שפתח הכתוב בלשון רבים "ובקשתם" כשהם בחטאם, אבל כששויים הם בבחינת יחיד "ומצאתם". (עפ"י המשך חכמה)

"ובקשתם משם את ה' אלוקיך ומצאת כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך" (ד, כט)

פתח הכתוב בלשון רבים, וסיים בלשון יחיד. הכיצד? תמיהה זו מתבררת יפה על פי הגמרא בראש השנה (י"ח). תניא, היה רבי מאיר אומר: שנים שעלו למיטה וחולייין שווה.

וכן שנים שעלו לגרדום לידון ודינן שווה, זה ירד וזה לא ירד, זה ניצל וזה לא ניצל. מפני מה? – זה התפלל ונענה. וזה התפלל ולא נענה. מפני מה? – זה התפלל תפילה שלמה – ונענה, וזה לא התפלל תפילה שלמה – ולא נענה. פתח הכתוב בלשון רבים – שניהם מתפללים ומבקשים. וסיים הכתוב בלשון יחיד – ומצאת, שהרי רק אחד נענה. והפסוק עצמו מבאר מדוע האחד בלבד נענה – "כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך".

(רבי דב אביו של ר' מרדכי גימפל יפה מובא בעטורי תורה)

"או הנסה אלוקים וכו'" (ד, ל"ד)

מציין בעל הטורים שבפסוק זה יש את כל אותיות האלפא ביתא. ביאור הדבר: פסוק זה מלמד על יצירתו של עם ישראל כפי שדרשו חז"ל במדרש שוחר טוב: משל לעובר הנתון במעי בהמה ובא הרועה ונותן ידו ושומטו. כך הקב"ה לקח לו גוי מקרב גוי – לשון גויה מתוך גויה – (מהר"ל מפראג) ועל כן שבריאת העולם נעשתה מצירופי האותיות, כך לידתו של עם ישראל מצויינת בפסוק זה בכל האותיות.

"ושמרתם ועשיתם כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים" (ד, ו)

חכמתכם ובינתכם לעיני העמים – ר"ת חולה. כי כל העוסק בתורה פניו מכורכמים כחולה. לפי שהתורה מתשת כחו של אדם – רבינו אפרים ז"ל.

וכשהוא אדם גדול בתורה אז (קהלת ת, א) "חכמת אדם תאיר פניו". וכמ"ש לר' יהודה (נדרים נ) פניך דומים וכו'. וזהו "חכמתכם ובינתכם לעיני העמים". שיראו שפניכם מאירות, ויומתק כמ"ש דגברא רבא נקראת התורה שלו, והוא אומר "חכמתכם ובינתכם" ודו"ק. (נחל קדומים)

ונראה לפרש עוד עפ"י מ"ש רז"ל דאפילו אדם חולה ובעל יסורים חייבים לעסוק בתורה. וכמ"ש בגמ' (עירובין נ"ד) חש בראשו יעסוק בתורה. (תנופה חיים)

"ושמרתם ועשיתם כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים אשר ישמעון את כל החקים האלה ואמרו רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה כי מי גוי גדול אשר לו אלקים קרבים אליו כה' אלקינו בכל קראנו אליו וגו'" (ד, ו, ז)

Time Out for Values

E-mail info@tov.net.com

FOR THE FURTHERANCE OF JEWISH AWARENESS WORLDWIDE

16 Dolson Rd * Monsey * N.Y. * 10952 * TEL(845)352-7474 * FAX(845)352-7517

MONSEY ישיבה וכולל 11 Calvert Drive משרד ראשי 16 Dolson Road T. 845-352-7474 F. 845-352-7517	QUEENS בית מדרש וכולל בקר וערב 68-58 147 St. Flushing T: 718-263-6655 F: 718-268-4739	BROOKLYN 1950 E. 7 St. 718-251-9676	STATEN ISLAND בית מדרש וכולל בקר וערב 5 Oakville Street 718-761-9913	MIAMI שיעורים והרצאות 305-502-3876	ISRAEL בית מדרש וכולל "לקח טוב" רח' שאול זקן 40 סניף דה 02-586-7469 לאברכים תלמידי הסניפים מ'תלמידי ירושלים	ISRAEL בחסות בקב"נ "היכל אליהו" 972-3-504-4276	MEXICO כולל ישיבה ומדרשה לנשים Tecamachalco Mexico City T. 525-55589-8756 F. 525-55589-9101
---	--	--	---	---	--	--	--

המעוניינים לזכות במים לימוד או חתר במחלוקת וישיבת לקח טוב
הלומדים בעמל וביגיעה ובהתמדה עצומה לרפואה, להצלחה, לפרנסה טובה, ולזרע של קיימא, לזיווג הנכון, לחזרה בתשובה, לעילוי נשמה.
נא לפנות בהקדם למשרד האגודה עם שמותם ושם אי.מס. תזכר למצוות. 845.352.7474

מעשה חכמים

אי אפשר היה להסביר את התופעה

האיש לא היה שומר תורה, עד לאירוע מסויים שמיד לאחריו החל להניח תפילין ועורר בכך את תשומת הלב של אנשי הבטחון עימם הוא פועל יחדיו מזה שנים רבות. כיוון שמיועדו זה נחשב לאחד האנשים בעלי-הרמה-האנושית הגבוהה ביותר, הבינו רעיו וידידיו שמעשה זה של התקרבות לאלוקים לא בא לעולם סתם-כך, ללא מחשבה תחילה, ורבים גילו עניין בסיפורו האיש.

ומעשה שהי הכך שהיה כאמור, במשך שנות השירות הממושכות שלו בתפקידי החבלה במשטרה ובצבא, הזדמן ליעקב לפוצץ מאות חבילות חשודות במרכזי העדים ובפאתי היישובים בצפון הארץ. והנה, הוא מספר, ניתקלתי כל העת בתופעה מאוד-מאוד מוזרה. כל פעם כאשר הוזעקתי לפוצץ תיק חשוד, הרי שלאחר שהרובוט עשה את שיהתבקש, התברר היה בתיק זה תפילין או ספרי קודש, החפצים הללו לא ניפגעו מהפיצוץ. הם נישארו שלמים תמיד.

אי אפשר היה להסביר את פשר התופעה הזו. תמיד, מספר יעקב, ניצלו חפצי הקודש ויצאו מתוך ההפיכה ללא פגע. כאילו לא היו בתוך החפץ-החשוד שפוצץ. כל זה עדיין לא הביא אותו, משום-מה, אל המסקנה הבלתי נמנעת שיש יד מכוונת לבריאה, היום הוא לא כל כך מבין את זה, ומיתמה על עצמו כיצד לא עוררו אותו האירועים הללו להתקרב לאלוקי ישראל, אבל זו היתה המציאות.

החבל נותר כמסומר

אירוע בטחוני שהתרחש באחד מיישובי הצפון הסמוכים לגבול לבנון, הכריע את הכף. יעקב הוזעק לנטרל תיק חשוד, שהיה הפעם

הילולא רצדיקיא

משל: אם יתערבב שטר שהוא שוה אלפי זהובים בין שטרות שאינם שווים מאומה, ואנחנו נחפש אחר השטר היקר מפני ידיעתנו שהוא בודאי נמצא בתוכם, והנה כבר עברו בידינו אלפי שטרות ועדיין לא מצאנו את השטר היקר אשר אנו מחפשים אחריו, היתכן שנחלד מחיפוש בטענה כי בודאי לא נמצאה עוד? אדרבה ואדרבה ככל שחלפו יותר ויותר שטרות שלא שוים – יקרב קץ עבודתנו כי בקרוב נמצאה שהרי ברור לנו שהשטר היקר נתערבב ביניהם.

ונמשל: לפעמים עולה בדעת האדם מחשבה היתכן לנו להאמין כי דוקא בשנה הזאת תבוא ישועתנו ופדות נפשינו, וכי שנה זו תהיה שונה מכל השנים שעברו, והיתכן שבשנה זו ייעשו לנו ניסים ונפלאות אשר לא היו מימות החורבן עד עתה ויבנה הבית ותבוא גאולתנו ופדותנו מכל העמים? אך טעות גדולה היא אדרבה ואדרבה הרי בודאי שיום אשר הוא "כמוס עמדי חתום באוצרות", יום מיוחד לגאולה העתידה כמאמר הנביא מלאכי "כי היום בוער כתנור" ואנו מחפשים אחריו ומחכים לו, וכל מה שעברו יותר ימים – עוד יותר יתקרב קץ תקותנו ועליו להתחזק באמונה ולקוות בכל יום אולי היום הזה הוא היום הגדול והנורא אשר בא יבוא בלי ספק שבעולם, הוא יום גאולתנו ופדות נפשינו. (ספר אהבת מישרים להגה"צ ר' משה רוזנשטיין זצ"ל משגיח דישיבת לומז'ה)

העלון לעילוי נשמת
הצדקנית הרבנית היקרה
רחל בת שרה יגן ע"ה
ת.נ.צ.ב.ה

חשוד במיוחד. הוא הגיע עם ריכוז והכין את הציוד המיועד להפצתו החפץ, ולאחר ניטרום של כל האנשים מסביב, ביצע את הפיצוץ.

בתוך זמן קצר התברר שהחפץ, כמו (במעט) כל המקרים, היה תיק פרטי של מאן-דהוא, ולא היה בו חומר נפץ. יעקב נשם לרווחה, ולאחר שבדק את תכולת התיק התכוון לחזור למפקדה שלו. ברגע האחרון הוא מזהה בתוך התיק ספר תנ"ך, והנה הפעם, בניגוד לכל המיקרים בעבר, הספר היה שרוף לחלוטין. מקצה לקצה. עד שכמעט לא ניתן היה לזהות את הפסוקים שבו.

האיש נותר כמסומר למקומו, הלא דבר הוא! במחזה שכזה הוא לא ניתקל מעודו. מה קרה הפעם שספר התנ"ך נשרף? יעקב ניגש אל הספר, והפוכו מצד אל צד, אולם בגלל הפחם השחור שאפף אותו מכל עבר, אי אפשר היה להבחין במאומה החבלן המפורסם התכוון להמשיך בדרכו במחשבה שהמדובר ב'מקרה', אבל ברגע האחרון הוא מבחין בכיתוב קטן שהיה מוטבע על הכריכה האחורית של הספר.

כל כך קטן היה הכיתוב עד שכמעט לא ניתן היה להבחין בו. רק מי שאימץ את עיניו ראה שמדובר בספר תנ"ך של... 'הברית החדשה' מטעם הנוצרים.

ליבו החסיר עתה שתי פעימות. עכשיו הוא כבר הבין את הכל. ידע שיש בורא לעולם. לאחר שעה קלה הגיע החבלן לביתו של רב באזור הצפון, וביקש שיזמין עבורו תפילין. למחרת בתפילת שחרית, עיטר בהם את ראשו וזרועו.

משל ונמשל

נחמו נחמו עמי – ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דבר

יום שלישי יח אב רבי משה ברנשטיין ראש ישיבת קבניץ שקיעה 7:43	יום שני יז אב רבי רפאל יהושע עזריאל בן מנח"ם כפי אהרון	יום ראשון טז אב רבי משה מונטיפיורי גדול הנדבנים לעבו	יום שבת טז אב נחום איש גמזו רבי בן ציון יאדלר המגיד הירושלמי	יום שישי יד אב רבי משה הלוי חכם באשי במרוקה	יום חמישי יג אב רבי נתן שפירא מקראקא מח"ס מגלה עמוקות רבי מרדכי בנעם	יום רביעי יב אב רבי אריה לוי קצנלבון מילנא שקיעה 7:52
---	--	--	---	---	---	---

זכות הצדיקים תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

----- נא לא לעיין בגליון בעת התפילה -----